МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

професорсько-викладацького складу

17 – 18 травня 2017 р.

Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу академії
за підсумками науково-дослідної роботи в 2016 році

Полтава 2017

Редакційна колегія:

Аранчій В. І. – к.е.н, професор, ректор академії;

Писаренко П. В. – д. с.-г. н., професор, перший проректор;

Горб О. О. – к. с.-г. н., доцент, проректор з науково-педагогічної, наукової роботи;

Галич О. А. – к. е. н., доцент, декан факультету економіки та менеджменту;

Дорогань-Писаренко Л. О. – к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів;

Дудніков І. А. – к. т. н., доцент, декан інженерно-технологічного факультету;

Кулинич С. М. – д. в. н., професор, декан факультету ветеринарної медицини;

Маренич М. М. – к. с.-г. н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології;

Поліщук А. А. – д. с.-г. н., професор, декан факультету технології виробництва та переробки продукції тваринництва;

Воронько-Невіднича Т. В. – к. е. н., доцент, заступник декана факультету економіки та менеджменту;

Дудник В. В. – к. т. н., ст. викладач, заступник декана з наукової роботи інженерно-технологічного факультету;

Зоря О. П. – к. е. н., доцент, заступник декана факультету обліку та фінансів з наукової роботи;

Кравченко О. І. – к. с.-г. н., доцент, професор кафедри технології переробки продукції тваринництва;

Панасова Т. Г. – к. в. н., доцент, заступник декана з наукової роботи факультету ветеринарної медицини;

Юрченко С. О. – к. с.-г. н., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;

Невідничий О. С. – начальник редакційно-видавничого відділу.

Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2016 році (м. Полтава, 17-18 травня 2017 року). – Полтава : РВВ ПДАА, 2017. – 374 с.

Песцова-Світалка О.С., кандидат економічних наук, доцент
Шупик І.І., кандидат політичних наук, доцент
ІНДЕКСИ ЦІН ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ 166

Плаксієнко В. Я., доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку
Остапенко Т. М., кандидат економічних наук, доцент
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ, ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ 168

Рудич А. І., кандидат економічних наук, доцент
РЕАЛІЇ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ 170

Скиданенко Ю.Д., кандидат філологічних наук, доцент
РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДОВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ 172

Трушина А. Ю., асистент кафедри бухгалтерського обліку
АВТОМАТИЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ 174

Тютюнник Ю.М., кандидат економічних наук, доцент
ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ ЗА АКТИВАМИ 176

Ходаківська Л. О., кандидат економічних наук, доцент
ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА 178

Чумак В. Д., кандидат економічних наук, доцент
МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РАННЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ 180

Шейко С.В., кандидат філософських наук, доцент
НАЦІОНАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТЯНСЬКИХ ІДЕЙ М.В.ГОГОЛЯ 182

Якименко М. А., доктор історичних наук, професор
КРЕДИТНИЙ РЕСУРС ЯК ФАКТОР ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ (1861-1917 рр.) 184

Якубенко О. П., кандидат історичних наук, доцент
РЕНЕСАНСНО-РЕФОРМАЦІЙНА ДОБА: ДУХОВНИЙ СПАДОК 186

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ

Баган А.В., кандидат сільськогосподарських наук
ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ 189

Бараболя О.В., кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри рослинництва
ЯКІСТЬ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ ЗА ВИКОРИСТАННЯ КОМПОЗИЦІЙНИХ СУМІШЕЙ 191

Білявська Л.Г., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
ОСОБЛИВОСТІ ЯКІСНОГО СКЛАДУ НАСІННЯ СОЇ ЗА РІЗНИХ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ 193

Білявський Ю. В., кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник
ПОШИРЕННЯ ТА ШКІДЛИВІСТЬ БАВОВНИКОВОЇ СОВКИ В ПОСІВАХ КУКУРУДЗИ 194

Іванова Л.О., аспірант
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ПРИ РАННЬОМУ ВІДНОВЛЕННІ ВЕСНЯНОЇ ВЕГЕТАЦІЇ 197

Ласло О.О., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНИХ СИРОВИННИХ ЗОН ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ 199

Ляшенко В. В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Тригуб О.В., кандидат сільськогосподарських наук, Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН
УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ ЗЕРНА СОРТІВ ГРЕЧКИ 200

Маренич М.М., кандидат с.-г. наук, доцент,
доцент кафедри селекції, насінництва і генетики
Юрченко С.О., кандидат кандидат с.-г. наук,
доцент кафедри селекції, насінництва і генетики
ВПЛИВ ДОПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ НА ПОЛЬОВУ СХОЖІСТЬ ТА РІСТ І РОЗВИТОК ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР 202

Міщенко О.В., кандидат с.-г. наук,доцент
ЕКОЛОГО-СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА МІСТА В РЕЗУЛЬТАТІ АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ 205

Нагорна С.В., кандидат сільськогосподарських наук
Диченко О.Ю., кандидат сільськогосподарських наук
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ 207

Рожко І.І., здобувач
Кулик М.І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
ВИВЧЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ТА НОВОСТВОРЕНИХ ЛІНІЙ ПРОСА ПРУТОПОДІБНОГО *(Panicum virgatum L.)* 209

Стрижак А.М., асистент кафедри селекції, насінництва і генетики
МІНЛИВІСТЬ ТРИВАЛОСТІ МІЖФАЗНИХ ПЕРІОДІВ У СОРТІВ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОГОДНИХ УМОВ РОКУ 211

Тараненко С.В., кандидат с.-г. наук, доцент
УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ГЕРБІЦИДУ ТА БАКОВОЇ СУМІШІ З КАРБАМІДОМ 213

Тищенко В.М., доктор сільськогосподарських наук
Дінець О.М., асистент кафедри селекції, насінництва та генетики
ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ В СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ ПОШУКУ ГЕНОТИПІВ ЗБАЛАНСОВАНИХ ЗА ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИМИ ОЗНАКАМИ 215

Чайка Т.О., кандидат економічних наук
НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ 217

Отримані результати дозволяють зробити висновок, про доцільність застосування бакової суміші гербіциду з додаванням карбаміду, оскільки за своєю ефективністю він не поступається чистому препарату, але при цьому зменшується норма витрати. Останнє має позитивний вплив на економічні показники та екологічну ситуацію в агроценозах пшениці озимої.

Отже, можна стверджувати, що застосування бакової суміші гербіциду Елай Супер з карбамідом за своєю ефективністю не поступаються застосуванню чистого препарату та є вагомою передумовою для розробки заходів зменшення застосування гербіцидів на 20% та підвищення економічної ефективності вирощування пшениці озимої.

Список використаних джерел

1. Іващенко О. О. Наші завдання сьогодні // Матер. третьої наук. теорет. конф. укр. наук. Товариства гербологів "Забур'яненість посівів та засоби і методи її зниження". – К.: Світ, 2002. – С. 3-6.

2. Кудайкина И.В., Спиридонов Ю.В. Научное обоснование системы применения гербицидов // Защита и карантин растений. – 2005. - №10. – С.43-44.

3. Ладонин В.Ф., Алиев А.М., Цимбалист Н.И. Рациональное сочетание гербицидов и удобрений в посівах сельскохозяйственных культур., Москва, ВНИИТЭИСХ, 1984 г. – 63с.

4. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технологія вирощування сільськогосподарських культур. – 2-е видання. – К.: Центр навчальної літератури, - 2004. – С.808.

5. Майсурян Н.А. Растениеводство. – М.: Колос, 1979. – 320 с.

6. Привалов Ф.И. Технология ухода за посевами озимых зерновых культур в Республике Беларусь / Ф.И. Привалов, Э.П. Урбан, В.Н. Булишевич [електронний ресурс]. : Режим доступу: izis. basnet. by/file/ozimie - 2009/doc.

ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ В СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ ПОШУКУ ГЕНОТИПІВ ЗБАЛАНСОВАНИХ ЗА ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИМИ ОЗНАКАМИ

Тищенко В.М.,
доктор сільськогосподарських наук

Дінець О.М.,
асистент кафедри селекції, насінництва та генетики

У наших попередніх повідомленнях [1,2] про використання кластерного аналізу в теорії добору польових культур ми наводили інформацію про ідентифікацію шляхом кластеризації сортів селекційного матеріалу в спеціальному досліді за строками сівби, де в один рік у два строки сівби на відповідній вибірці, за даними структурного аналізу проводився кластерний аналіз, за результатами якого відбиралися сорти та селекційні лінії (СЛ) з кращих груп кращих кластерів. Такі сорти і СЛ пропонувалися для подальшого використання в технології селекційного процесу або як вихідний матеріал для гібридизації. Нами було встановлено припущення, що в кращих групах кластерів концентруються сорти і СЛ, збалансовані за Евклідовою метрикою по ва-

жливим господарсько-корисним ознакам, а саме, маса зерна з колоса, кількість зерен з колоса, маса колоса з насінням, кількість колосків у колосі та інші генеративні й вегетативні ознаки.

З 2007 по 2010 роки нами був проведений спеціальний дослід, в якому ми вивчали 41 сорт озимої м'якої пшениці різного походження в два строки сівби: СП-1 (ранній – сівба 1 вересня), СП-2 (пізній – сівба 1 жовтня). За результатами структурного аналізу, включаючи врожайність, 41 сорт ідентифікували в кластерному аналізі, об'єднавши всі чотири роки досліджень в єдиний масив (164 сорти озимої пшениці). Тобто, в кластерний аналіз, використовуючи групуючі ознаки (маса стебла M_5 і індексу лінійної щільності колосу – ILPK), були залучені на протязі чотирьох років одні і ті ж сорти пшениці м'якої озимої.

За результатами кластерного аналізу по кожному строкові сівби (СП-1, СП-2), були виділені кращі групи. Так, в СП-1 за чотири роки досліджень з вибіркою 164 сорти кращим кластером був визначений 6-ий кластер (K_6) в який увійшли 20 сортів пшениці озимої. Слід відзначити, що з 20 сортів пшениці озимої кращими сортами за рівнем формування врожайності і генеративних ознак були відмічені сорти: Перемога 2, Вдала, Іванівська остиста, Конкурент, Лелека. Причому Перемога 2 тричі увійшла в кращу групу K_6 (2008 рік, 2009 рік, 2010 рік в СП-1), а решта сортів по два рази. У СП-2 (з вибіркою 164 сорти з чотири роки досліджень) кращою групою відмічена 6-та група K_6 в яку увійшли 43 сорти пшениці м'якої озимої. При ідентифікації встановлено, що 17 сортів озимої пшениці ввійшли в кращу групу два, три і чотири рази. Так, два рази ввійшли: с. Артанія (2007, 2009 роки), с. Вдала (2008, 2009 роки); три рази – с. Пошана (2008, 2009 роки), с. Віра (2008, 2009, 2010 роки), с. Волжська низькостебельна (2007, 2009, 2010 роки), с. Іванівська остиста (2008, 2009, 2010 роки), с. Конкурент (2007, 2009, 2010 роки), с. Лелека (2008, 2009, 2010 роки), с. Престиж (2008, 2009, 2010 роки). Дуже цікавим є те, що такі сорти як с. Либідь, с. Перемога 2 ввійшли в кращу групу K_6 чотири рази, тобто щорічно кожен з цих сортів був кращим як за врожайністю, так і за формуванням головних ознак потенціалу продуктивності.

За результатами кластерного аналізу порівняння сортів озимої пшениці в кращих групах за строками сівби показало, що такі сорти пшениці озимої як с. Перемога 2, с. Вдала, с. Іванівська остиста, с. Конкурент, с. Лелека ввійшли до кращих груп не лише за строками сівби, а і за роками досліджень.

Ми вважаємо, що концентрація сортів озимої пшениці в кращих групах кластерів за строками сівби і роками досліджень не являється випадковим біологічним явищем кожного з сортів, а це норма реакції сорту на умови середовища, тобто це рівень адаптивної властивості і обумовлена адаптивна властивість стабільністю рівня формування головних ознак продуктивності, як показують результати кластерного аналізу, і їх збалансованістю.

Список використаних джерел

1. Тищенко В. Н. Использование кластерного анализа для идентификации и отбора высокопродуктивных генотипов озимой пшеницы на ранних этапах селекции /

В.Н.Тищенко, Н. М. Чекалин., М.Е. Зюков // Фактори експериментальної еволюції організмів: Зб. наук. пр., Т. 2. - Київ: Аграрна наука. - 2004.- С. 270-278.

2. Тищенко В. Н. Использование кластерного анализа для идентификации и отбора высокопродуктивных генотипов озимой пшеницы в процессе селекции / В.Н. Тищенко, Н.М. Чекалин, П.М. Панченко // Генетика и биотехнология XXI века. Фундаментальные и прикладные аспекты : материалы Междунар. науч. конф., 3–6 дек. 2008 г., Минск \ редкол.: Н.П. Максимова (отв. ред.) [и др.]. — Минск : Изд. центр БГУ. - 2008. - С. 166-168.

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Чайка Т.О.,
кандидат економічних наук

Більше 20 років перетворень в сільському господарстві в Україні не привели до поліпшення добробуту, якого очікували жителі сільської місцевості. Сьогодні сільські території знаходяться в складних умовах: поширені безробіття та бідність, фізична та соціальна інфраструктури (системи соціального забезпечення, охорону здоров'я, культура, дитячі садки, школи і т.д.) знаходяться в поганому стані, кадрові ресурси (рівень освіти тощо) не розвиваються належним чином, а також продовжує погіршуватися ситуація з природними ресурсами і навколишнім середовищем.

Аграрні перетворення, які були здійснені в Україні за останні роки, дозволили збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції. Однак це не сприяло соціально-економічному розвитку сільських територій та підвищення рівня життя сільського населення. Це обумовлює необхідність розробки комплексного підходу до вирішення проблем розвитку сільських територій на засадах сталого розвитку [1].

На нашу думку, для розвитку сільських територій необхідно розробляти і впроваджувати інноваційні технології та рішення, які ґрунтуються на триєдиної концепції сталого розвитку, яка забезпечує збалансоване динамічна рівновага протягом певного проміжку часу між компонентами інтегрованої еколого-соціо-економічної системи. Його мета полягає в пошуку парадигми об'єднання поліпшення стану навколишнього середовища сільських територій з їх економічним зростанням і підвищенням життєвого рівня населення. Теорія сталого розвитку ґрунтується на альтернативних цінностях, методах, переконаннях, ніж економічне зростання, який ігнорує екологічну небезпеку в наслідок розвитку по екстенсивної та інтенсивної моделям.

Розроблений з урахуванням цієї концепції комплекс заходів стимулюючого характеру повинен сприяти досягненню стану рівноваги і сталого довгострокового розвитку еколого-соціо-економічної системи сільських територій передбачає досягнення:

- сталого розвитку як стратегічна мета;
- динамічної рівноваги;
- оптимального співвідношення якісних і кількісних характеристик;

Наукове видання

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
професорсько-викладацького складу
17 – 18 травня 2017 р.

Збірник наукових праць
професорсько-викладацького складу академії
за підсумками науково-дослідної роботи в 2016 році

Підп. до друку 15.05.2017. Формат 60x90 1/16.
Ум. друк. арк. 23,5. Обл.-вид. арк. 22,8.
Гарнітура Times New Roman Cyr.

Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.